

Træmorder (*Celastrus orbiculatus*)

Beskrivelse

Videnskabeligt navn: *Celastrus orbiculatus*

Synonymer:

Kaldenavn: Træmorder, tidligere også kendt som rundbladet celaster

Beskrivelse: Træmorder er en flerårig, kraftigt voksende slyngplante i benvedfamilien (Celastraceae). Planten har hurtig vækst og kan vokse til en højde på 10-15 m. Træmorder vokser op i træer, hvor dens vækst kan ende med at kvæle det træ, den snor sig om. Planten har runde blade med små takker, og små, grønne, insektbestøvede blomster, der enten er han- eller hun-blomster. Træmorder danner rød-orange frugter, som spises af fugle og små pattedyr^{1,2}.

Forvekslingsmuligheder

Vi har ingen hjemmehørende *Celastrus*-arter i Danmark. Almindelig benved (*Euonymis europaeus*) er en hjemmehørende slægtning til træmorder. Dens frugter kan minde om frugterne på træmorder, men almindelig benved er en busk og vokser ikke som en slyngplante³.

Spredningsvej og nuværende udbredelse

Træmorder er hjemmehørende i det Østlige Asien (Kina, Japan og Korea). I Danmark har træmorder tidligere været solgt som prydblade, men siden arten i august 2022 kom på EU's liste over uønskede invasive arter, har handel med arten været forbudt. Træmorder er naturaliseret og findes i Danmark, især i bynære områder, hvor den er spredt fra private haver. Den er desuden fundet på træer langs vejkanter, i skovbryn, og i krat. I Danmark er træmorder udelukkende registreret i Nordsjælland². I USA og New Zealand er planten invasiv og udgør en trussel for hjemmehørende plantearter^{3,4}.

Score og baggrund

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre, spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner, økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning. Hvor der mangler data til at vurdere en art, angives dette som d.d. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen, angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Sprednings- potentiale	Levestedets bevarings- og naturværdi	Påvirkning på hjemmehørende arter	Påvirkning på økosystem- funktioner	Økonomiske effekter	Helbreds- effekter

Score	3	1	d.d.	d.d.	d.d.	d.d.
Datakvalitet	sikker	sikker				

Spredningspotentiale (Score 3). Træmorder er hurtigvoksende, og fugle kan sprede arten langt omkring efter at have indtaget de bærlignende frugter. Arten kan også formere sig vegetativt via rodsud. Spredning til naturen sker dels ved dumpning af haveaffald og dels ved fuglespredning^{1,5}.

Levestedets bevarings- og naturværdi (Score 1). Arten er i Danmark fundet hist og her i bynære områder, hvor den vokser på træer langs veje, men den er også fundet i skovbryn, men er endnu ikke fundet i mere beskyttede naturområder².

Påvirkning på hjemmehørende arter (Score d.d.). Der mangler data til at vurdere artens påvirkning på hjemmehørende arter, men træmorder kan potentielt påvirke hjemmehørende arter negativt, grundet den hurtige vækst og hårdførhed. Dermed kan træmorder udkonkurrere hjemmehørende plantearter om lys og næring. Værtstræet, som arten vokser i, kan ende med at blive kvalt eller vægten af træmorder får dele af værtstræet til at brække af^{3,4}. I det nordøstlige USA er træmorder en problematisk invasiv art, som udkonkurrerer hjemmehørende slyngplanter og kvæler værtstræer. Her bekæmpes den med hugst og med sprøjtning af herbicider^{3,4,5}.

Påvirkning på økosystemfunktioner (Score d.d.). Der mangler data til at vurdere artens påvirkning på økosystemfunktioner. Et enkelt studie fra Nordamerika har dog vist, at træmorder kan ændre på jordens alkalinitet og derved på næringstilgængelighed⁶.

Økonomiske effekter (Score d.d.). Der mangler data til at vurdere artens økonomiske effekter. Bekæmpelsen af træmorder i Danmark er i dag meget begrænset, da planten ikke er udbredt. I USA bekæmpes træmorder med årlig hugst og sprøjtning (glyfosat og triclopyr). Får og geder bliver også brugt til at bekæmpe arten⁴.

Helbredseffekter (Score d.d.). Der mangler data, der kan bekræfte plantens negative helbredseffekter, men bærrerne er sandsynligvis toksiske for mange pattedyr (hund, kat, hest) og mennesker, mens fugle ikke viser tegn på at blive forgiftet⁸.

Kilder

¹Beringen et al. 2017. Risk assessment of the alien Staff-vine (*Celastrus orbiculatus*). Department of Environmental Science, Faculty of Science, Institute for Water and Wetland Research, Radboud University, Heyendaalseweg 135, 6525 AJ Nijmegen, The Netherlands

²Hartvig P. 2015. Atlas Flora Danica, Gyldendal, København.

³Global Invasive Species Database: <https://www.iucngisd.org>

⁴CABI Digital Library

⁵Gudzinskas Z, Petrulaitis L & Zalneravicius E. 2020. Emerging invasion threat of the liana *Celastrus orbiculatus* (Celastraceae) in Europe. *NeoBiota* 56: 1-25. <https://doi.org/10.3897/neobiota.56.34261>

⁶Leicht-Young, Stacey A.; O'Donnell, Hillary; Latimer, Andrew M.; Silander, John A. 2009. *Effects of an Invasive Plant Species, Celastrus orbiculatus, on Soil Composition and Processes. The American Midland Naturalist. 161: 219. doi:10.1674/0003-0031-161.2.219. S2CID 12833005.*

⁷United States Department of Agriculture. Plant guide. [AMERICAN BITTERSWEET \(usda.gov\)](https://www.ars-grin.gov/cgi-bin/npgs/html/init.pl?AMERICAN_BITTERSWEET)